

ПАМ'ЯТІ СЕРГІЯ ВАЛЕНТИНОВИЧА НЕЧАЄВА

4 серпня 2018 року на 87-му році пішов з життя знаний геолог, учений, доктор геолого-мінералогічних наук Сергій Валентинович Нечаєв.

Важко повірити, що з нами вже немає цієї чесної, щирої й талановитої людини, фахівця з великої літери. Сергій Валентинович до останнього дня, попри вихід на заслужений відпочинок, цікавився новітніми науковими публікаціями, працював зі своїми архівами й готував статті, турбувався про стан геологічної науки і геологічну галузь загалом.

Сергій Валентинович народився 3 березня 1932 року в Маріуполі. З геологічним фахом стикнувся в 15-річному віці, коли школярем підробляв робочим і колектором у Західнодонецькій геологознімальній партії.

З 1955 р. після закінчення геологічного факультету Київського державного університету ім. Тараса Шевченка Сергій Валентинович багато років працював геологом у геологічних партіях Українського геологічного управління й Кіровської експедиції Міністерства геології СРСР. Згодом захистив дисертацію й здобув звання кандидата геолого-мінералогічних наук. У 1962–1966 рр. його трудова діяльність пов'язана з акціонерним товариством “Вісмут” (Німецька Демократична Республіка), що опікувалося пошуками й розвідкою уранових і рідкісметалевих руд у Рудних Горах.

Наприкінці зарубіжного відрядження прийняв запрошення академіка М. П. Семененка на наукову роботу в Інститут геологічних наук, а з 1969 р. – в Інститут геохімії і фізики мінералів (ІГФМ) АН України. Свої знання й практичний досвід Сергій Валентинович застосовував під час вивчення металоносності платформних та орогенних комплексів Волино-Поділля й Карпат. Саме в ці роки він дійшов висновку про потребу комплексного підходу щодо вирішення рудно-генетичних проблем, використання поряд з традиційними детальніших методів вивчення фізики й хімії мінералів, дослідження складу стабільних і радіоактивних ізотопів тощо з огляду на нові геологічні ідеї й концепції.

Результати досліджень С. В. Нечаєв узагальнив і виклав у дисертації “Генезис минерализации в позднекембрийских и палеозойских толщах склонов Украинского щита и смежных платформенных структур”, здобувши 1976 року ступінь доктора геолого-мінералогічних наук.

Молодого вченого, що мав неабиякі практичні знання, знову відрядили за наказом Мінгео СРСР за кордон. Спочатку Сергій Валентинович працював на посаді радника в Міністерстві мінеральних і водних ресурсів Сомалі (1976–1977 рр.), а відтак – головного консультанта комбінату “Геологічні дослідження і розвідка” Мінгео Німецької Демократичної Республіки (1978–1980 рр.). Отримані в ці роки нові геологічні дані, власні враження від ознайомлення з численними геологічними об’єктами, спілкування з широким колом досвідчених фахівців геологічної науки й геологами-практиками – усе це дуже збагатило й без того великий науковий багаж С. В. Нечаєва.

У 1981–1994 рр. Сергій Валентинович очолював новий відділ ІГФМ – мінералогії і геохімії кольорових і рідкісних металів, а після реорганізації ІГФМ в Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення (ІГМР) працював у ньому як провідний науковий співробітник. Період праці в ІГФМ виявився дуже продуктивним і плідним. Наукові розробки С. В. Нечаєва сприяли цілеспрямованому прогнозуванню й виявленню перспективних рудних об’єктів, відкриттю нового Шполянсько-Ташлицького рідкіснометалевого району в центральній частині Українського щита, Майського золоторудного родовища в Середньому Побужжі. Колектив, який очолював Сергій Валентинович, у ці роки відкрив чимало нових для України рудних мінералів з різних родовищ і рудопояв.

З 2001 по 2011 р. С. В. Нечаєв працював на посаді провідного наукового співробітника в Головному відділенні УкрДГРІ, був науковим керівником і відповідальним виконавцем наукових тематичних робіт державного замовлення, а також наукового супроводження геологорозвідувальних робіт для виробничих геологічних підприємств.

Головні наукові здобутки Сергія Валентиновича пов’язані з дослідженням еволюції геохімічних процесів рудоутворення в основні етапи розвитку земної кори України. Він уперше виділив Східноєвропейський пояс стратиформної мінералізації в осадовому чохлі платформи і на основі історико-геологічного аналізу простежив геохімічні епохи рудоконцентрації, обґрунтувавши роль тектонічної активізації у формуванні й перерозподілі рудних покладів. Дослідженнями ранньодокембрійського етапу виявлено латеральну металогенічну зональність й обґрунтовано її зумовленість взаємозв’язком процесів породо- і рудоутворення в розломних зонах.

Сергій Валентинович є співавтором опублікованих зведених карт металогенічного змісту (Карта золотоносності України масштабу 1:1 500 000, 1997 р.; Прогнозно-металогенічна карта рідкіснометалевого зруденіння УЩ масштабу 1:500 000, 1997 р.; Комплексна металогенічна карта України масштабу 1:500 000, 2002 р.; Прогнозно-металогенічна карта рідкіснометалевого зруденіння Українського щита масштабу 1:500 000, 2005 р.).

Вагомим науковим здобутком С. В. Нечаєва став розділ “Нарис металогенії і еволюція рудоутворення в земній корі України” у фундаментальній монографії “Металічні і неметалічні корисні копалини України” (т. I, 2006 р.).

У науковому доробку Сергія Валентиновича – авторство і співавторство в понад 190 наукових публікаціях, зокрема восьми монографіях. Його науковий внесок відзначено 1992 року премією ім. В. І. Вернадського Президії АН України за монографію “Скарни України” (співавтор В. О. Сьомка), 1998 року в складі колективу вчених – Державною премією України в галузі науки і техніки за цикл робіт “Геохімія, петрологія і рудоносність докембрію України”. За заслуги в геологічній галузі України С. В. Нечаєва нагороджено знаком “Почесний розвідник надр” та Пам’ятним знаком ім. Л. І. Лутугіна.

Сергій Валентинович був талановитим ученим з енциклопедичним обсягом геологічних знань і водночас скромною тактовною людиною. Його поважали друзі й колеги за принциповість і наполегливість у відстоюванні своїх поглядів і досягненні поставленої мети, за життєву мудрість і чесність.

Світла пам’ять про Сергія Валентиновича назавжди збережеться в наших серцях.

Друзі, колеги, співробітники